

Jerzy Skowroński (1913–1995)

Kmdr ppor. Jerzy Skowroński

Jerzy Hieronim Skowroński urodził się w Pabianicach (woj. łódzkie) 23 września 1913 r. Był synem Alojzego Skowrońskiego (1889–1960) oraz Stanisławy z d. Rembek (1889–1937). Miał młodszą siostrę, Janinę Skowrońską (1915–1980).

Maturę uzyskał w Pabianicach w gimnazjum matematyczno-przyrodniczym, po czym w lipcu 1933 r. zdał egzamin konkursowy do Szkoły Podchorążych Marynarki Wojennej (SPMW) w Toruniu. Następnie podjął się wyczerpującego fizycznie kursu rekruckiego w Gdyni oraz w dniach 6 maja – 21 września 1934 r. wziął udział w rejsie szkoleniowym po Bałtyku na pokładzie ORP „Iskra”. Jako podchorąży pomyślnie ukończył SPMW i 15 października 1936 r. został promowany na stopień podporucznika Marynarki Wojennej (MW). Od 15 listopada 1936 r. do 27 stycznia 1937 r.

odbył Kurs Aplikacyjny Podporuczników w Gdyni na lądzie i na okrętach, jak również w Morskim Dywizjonie Lotniczym w Pucku. Celem tego szkolenia było zapoznanie uczestników z praktycznymi zadaniami młodego oficera MW na różnych funkcjach.

Sala Rycerska na Zamku Królewskim w Warszawie. Prezentacja Prezydentowi RP prof. I. Mościckiemu i marszałkowi E. Rydzowi-Smigłemu nowo mianowanych podporuczników MW, 11 listopada 1936 r. Na zdjęciu od lewej: Szef Sztabu Kierownictwa MW kmdr Karol Korytowski, Komendant Szkoły Podchorążych Marynarki Wojennej kmdr por. Tadeusz Podjazd-Morgenstern, oficer kursowy - kpt. mar Wilhelm Kamuda, podporucznicy mar.: Kazimierz Sadowski, Witold Szuster, Jerzy Hedinger, Marian Mokski, Nikodem Hernes, Jerzy Broniewicz, Jerzy Skowroński (piąty od prawej), Zbigniew Węglarz, Witold Wojciechowski, Bronisław Szul, Tadeusz Dąbrowski.

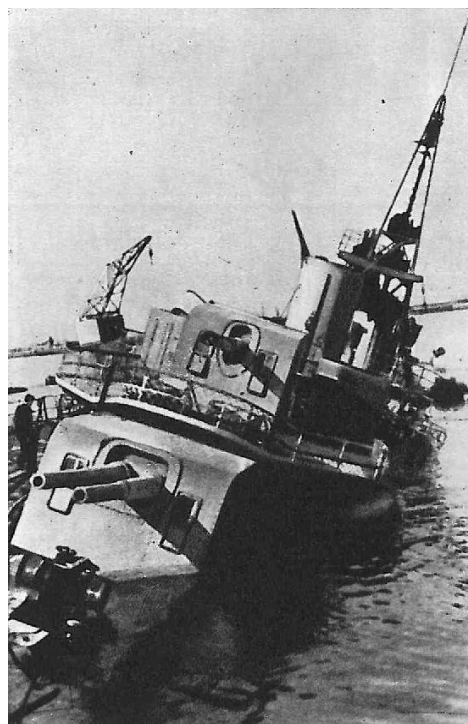
Od 1 lutego do 30 kwietnia 1937 r. został skierowany do kadry floty na funkcję dowódcy plutonu rekruckiego marynarzy. Następnie w maju 1937 r. był zaokrętowany jako oficer wachtowy na ORP „Wicher”, potem na ORP „Grom”, a w czerwcu 1937 r. jako II oficer na ORP „Rybitwa”. Krótco po tym wyznaczono go na Kurs Oficerów Broni Podwodnej (KOBRA) w Gdyni, który trwał od 1 listopada 1938 do 31 kwietnia 1939 r. Po ukończeniu tego kursu był uznawany za specjalistę broni podwodnej. Wówczas zaokrętowano go na ORP „Gryf”, na funkcję II oficera broni podwodnej i służył na nim aż do chwili jego zatopienia, 3 września 1939 r.

Zbudowany w latach 1934–1938 we Francji, stawiacz min ORP „Gryf” miał 103 metry długości oraz 13 metrów szerokości. Jego załoga wynosiła 188 osób, w tym 12 oficerów. W służbie od 27 lutego 1938 r. został zatopiony 3 września 1939 r.

Niemieckie bombowce nurkujące Junkers „Ju 87” wywołały pożar na pokładzie. Okręt zatonął, część załogi zginęła, w tym komandor Kwiatkowski. Lekko ranny małym odłamkiem bomby, Jerzy Skowroński dotarł na Hel i tam – jako zastępca dowódcy baterii przeciwdesantowej dział 120 mm - brał udział w jego obronie, po czym 2 października dostał się do niemieckiej niewoli. W dniach 3 - 6 października przebywał na statku sanitarnym w Gdańsku i w obozie jenieckim w Gdyni. Do 30 stycznia 1945 r., czyli przeszło pięć kolejnych lat, przebywał w Oflagach Xb-Niemburg (w bloku II), XVIII C Spittal (w baraku III ost.), a od maja 1940 r. w II C Woldenberg (w baraku 15b), gdzie prowadził wykłady z dziedziny żeglarstwa dla kolegów jeńców. Z ostatniego obozu 25 stycznia 1945 r. jeńcy byli ewakuowani w pieszej kolumnie. Dotarli do Deetz (Dziedzice), gdzie 30 stycznia w dramatycznych okolicznościach oswobodziła ich grupa czołgów Armii Czerwonej. W wyniku ich ostrzału ok. pięćdziesięciu oficerów zginęło i/lub zostało rannych. Jerzego Skowrońskiego uznano za poległego i jego nazwisko znalazło się na tablicy mogiły zbiorowej cmentarza w Barlinku, tymczasem przeżył on tamte wydarzenia i powrócił do kraju.

ORP „Gryf” był największym bojowym okrętem wojennym II Rzeczypospolitej oraz jednym z największych, jednocześnie najnowocześniejszych stawiaczy min na Bałtyku. Feralnego dnia, nad znajdującym się na środku Zatoki Puckiej, płynącym w kierunku Gdyni „Gryfem” zaczęły zbierać się samoloty Luftwaffe. Akcją okrętowej baterii przeciwlotniczej w czasie trwania nalotu wroga dowodził ppor. mar. Jerzy Skowroński.

ORP „Gryf” po zbombardowaniu przez Luftwaffe i strawieniu przez ogień.

Zgłosił się ponownie do MW i został zweryfikowany do stopnia por. mar. Od stycznia 1946 r. był w misji rewindykacyjnej polskich trałowców z Niemiec i 12 marca 1946 r. przyprowadził ORP „Mewa” do Polski jako jego dowódca.

W dalszym ciągu pływał na trałowcach i w 1947 r. został awansowany do stopnia kpt. mar. W międzyczasie przeniesiono go do Ministerstwa Obrony Narodowej — Wydziału MW, gdzie bezpośrednio pracował z kmdr Jerzym Staniewiczem. Staniewicz pod sfingowanym zarzutem o sabotaż w tzw. spisku komandorów, 12 grudnia 1952 r. został skazany na śmierć przez komunistyczne władze

PRL i zamordowany w więzieniu na warszawskim Mokotowie. Cztery

Na zdjęciu od lewej: Janina z d. Kojer, Jerzy Skowroński, Jadwiga z d. Szenfer, Jerzy Żytowiecki (także jeńiec II C Woldenberg)

dni później ponieśli śmierć osądzeni w tym samym procesie kmdr Stanisław Mieszkowski i kmdr por. Zbigniew Przybyszewski. Wszyscy trzej zostali zrehabilitowani w 1956 r. Jerzy Skowroński na szczęście nie podzielił losu swoich starszych kolegów, ale w styczniu 1952 r. nagle zwolniono go z MW. Przysłowiowo lądując na bruku, długo nie mógł uzyskać żadnego stanowiska odpowiadającego jego wykształceniu i ambicjom. Będąc bez zatrudnienia przez kilka miesięcy, podjął się w końcu pracy w Żegludze na Wiśle w Warszawie, gdzie pracował w latach 1952–1956. Następnie przeniósł się do Ministerstwa Żeglugi do wydziału śródlądowego, a po tym do wydziału bezpieczeństwa Żeglugi Morskiej. Od 1959 r. pracował w Polskiej Żegludzie Morskiej w Szczecinie, najpierw jako marynarz i asystent, a następnie jako oficer na statkach Polskiej Marynarki Handlowej. W 1972 r. objął funkcję starszego oficera na

Jerzy Skowroński i Janina z d. Kojer w dniu swojego ślubu (21 grudnia 1945)

statku „Jedność Robotnicza”, posiadając już dyplom kapitana Żeglugi Małej. W 1974 r. przeszedł na emeryturę i zamieszkał w Warszawie.

W grudniu 1945 r. wziął ślub z Janiną z d. Kojer (1924–1990), z którą miał córkę, Jolantę (ur. 1947) oraz zmarłego zaraz po urodzeniu syna, Michała (ur. 1948). Doczekał się trojga wnuków: Macieja (ur. 1968), Szymona (ur. 1972) i Olivii (ur. 1989). Po jego śmierci na świat przyszło dziewięcioro prawnuków. Z żoną Janiną, w 1978 r. wziął rozwód, po czym w 1979 r. poślubił Teresę z d. Święcicką (ur. 1940), z którą nie miał potomstwa. Zmarł po długotrwałej chorobie 24 lipca 1995 r. w Centralnym Szpitalu Klinicznym przy ulicy Banacha w Warszawie. Dożył 81 lat. Został pochowany 1 sierpnia 1995 r. na Cmentarzu Bródnowskim w Warszawie (kwatery 40M/3/12).

Za życia wyróżniony został wieloma odznaczeniami wojskowymi i cywilnymi, w tym m. in.: orderem „Krzyż Grunwaldu”, Krzyżem Zasługi (*domyślnie srebrnym*), Medalem Zwycięstwa i Wolności 1945 oraz Odznaką Grunwaldzką.

7 września 1988 r. 52 lata po promocji oficerskiej z 1936 r. (patrz pierwsze zdjęcie), w tej samej Sali Rycerskiej na Zamku Królewskim w Warszawie. Na zdjęciu od lewej: Jerzy Broniewicz, Jerzy Skowroński, Zbigniew Węglarz.

opracował: Szymon Pawlak (wnuk J. Skowrońskiego)

konsultacja historyczna: dr Tomasz Sikorski. Sydney, Australia, czerwiec 2025 r.

Wykorzystane materiały źródłowe:

- Centralne Archiwum Wojskowe Warszawa-Rembertów,teczka personalna J. Skowrońskiego, syg. II.56.1634 (m.in. odręcznie napisany wykaz służby i życiorys z 1 marca 1945 r.).
- Kmdr ppor. Zbigniew Węglarz, *Pożegnanie Skowrońskiego*, „Nasze Sygnały” (Pismo Stowarzyszenia Marynarki Wojennej) Nr 178 (Lipiec – Grudzień 1995)
- Zbigniew Wojciechowski (Akademia Marynarki Wojennej), *Marynarz Niezłomny*, „Colloquium Wydziału Nauk Humanistycznych i Społecznych” Kwartalnik 4/2011
- Kmdr dr Władysław Białek, *Z Rejsów Zagranicznych ORP „Iskra”*, „Biuletyn Historyczny” Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni, Gdynia 1987 - DMW Wewn. 82/87
- Zdzisław Golanek, *Stawiacz min ORP „Gryf”*, Wydaw. Ministerstwa Obrony Narodowej, 1979 r.
- Mariusz Borowiak, *Stawiacz min ORP Gryf 1934-1939*, Stara Szuflada, 2022
- *Rozstrzelanie komandorów Staniewicza, Mieszkowskiego, Przybyszewskiego*, 12 grudnia 1952 Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni <https://muzeummw.pl/rozstrzelanie-komandorow-staniewicza-mieszkowskiego-przybyszewskiego/>
- Zespół Redakcyjny, *Na morzach bronili ojczyzny „Życie Pabianic”*, 2 września 2003 r. <https://www.zyciepabianic.pl/informacje/pabianice/na-morzach-bronili-ojczyzny.html>
- Mariusz Borowiak, *Trzy dni wojny ORP Gryf*, Zespół Badań i Analiz Militarnych „Wojsko i Technika Historia” 5/2019, <https://zbiarn.pl/artykuly/trzy-dni-wojny-orp-gryf>
- Fotograficzne zbiory rodzinne córki J. Skowrońskiego, Jolanty Czekajewskiej z d. Skowrońskiej